

SADRŽAJ

UVOD.....	7
POVIJEST ISTRAŽIVANJA HIPERBOLE.....	11
Hiperbola u retoričkoj literaturi	11
Hiperbola u leksikonima književnih i lingvističkih termina	13
Hiperbola u općestilističkoj literaturi.	16
Hiperbola u specijalizirano stilističkoj i književnoteorijskoj literaturi.	17
MODEL POETSKE HIPERBOLE.....	21
POETSKA HIPERBOLA KAO STILSKA KATEGORIJA	27
Hiperbola kao dvočlana ili višečlana sintagma.	27
Hiperbola kao poetska rečenica	30
Hiperbola kao kumulacija	33
Hiperbola u poememima	36
Hiperbola kao tekst	37
HIPERBOLA KAO POETIČKA KATEGORIJA	43
Ekspresionizam kao stilska formacija	44
Hiperbola kao konstituent	49
HIPERBOLA KAO ŽANROVSKA KATEGORIJA.....	57

HIPERBOLA KAO AUTOPOETIČKA KATEGORIJA	69
Poetika pjesništva Antuna Branka Šimića	70
Hiperboličke mikrostrukture	74
Višečlane atributne sintagme.	74
Hiperboličke makrostrukture	75
<i>Semantička jezgra BOG – impersonalni i personalni slikovito-refleksivni diskurs.</i>	76
<i>Semantička jezgra TIJELO – personalni slikoviti diskurs i impersonalni slikovito-refleksivni diskurs</i>	79
<i>Semantička jezgra SMRT – impersonalni slikovito-refleksivni diskurs</i>	81
<i>Semantička jezgra SIROMAŠTVO – impersonalni slikovito-refleksivni i slikoviti diskurs.</i>	83
ZAKLJUČAK.	87
POPIS LITERATURE	91
Izvori	91
Literatura	91
KAZALO AUTORA.	97
BILJEŠKA O PISCU	99

UVOD

Ova knjiga, koja pripada znanstvenoj kategoriji monografije, plod je istraživanja stilske figure hiperbole. Mogla bi se uvrstiti u davno započetu zamišljenu bibliotečnu cjelinu monografija o stilskim figurama. Ta je cjelina otpočeta još devedesetih godina prošlog stoljeća s monografijom *Gradacija: Od figure do jezičke kategorije* poznate stilističarke Marine Katnić Bakaršić (1996). Pretpostavljam da je navedena cjelina osmišljena s razlogom davanja stilističke i druge znanstvene akribije o pojedinim stilskim figurama. Njihovo polje djelovanja u novije vrijeme dalo i neke druge rezultate koje nismo pronašli u njihovu ishodnom definiranju. U svakom slučaju, drago mi je da navedenoj cjelini mogu pribrojiti i svoju knjigu.

Kategorija znanstvene monografije ustaljeni je naziv za sve knjige u kojima se izlaže i obrađuje neki problem na znanstveni način i donose stanoviti rezultati. Iako poštujemo zadane parametre kategorizacije znanstvenih tekstova, ipak smo skloni nazivati neka djela raspravama. Pritom, isključujemo iz toga zbirku znanstvenih članaka ili hrestomatiju o nekoj problematici. Rasprava (kolokvijalno negdje nazvana i člankom) tip je znanstvene knjige većeg ili manjeg opsega u kojoj se donose određeni teorijski aspekti neke građe i pokušavaju riješiti neka zadana pitanja. Ovu bih knjigu radije nazvao raspravom, poglavito zbog njezine problematike i teorijske otvorenosti prema drugim, poetskoj stilistici srodnim znanstvenim područjima.

Moja promišljanja poetske hiperbole počela su prije desetak godina s objavljenim znanstvenim člankom „Kamikaza na krevetu od džema: hiperbolička armatura pjesničkog jezika Da-

rije Žilić“ (2012: 163–172) i jednim konferencijskim izlaganjem na Fakultetu za strane jezike Alfa BK Univerziteta u Beogradu pod naslovom *Hiperbola kao kvalifikator i kvantifikator emocija u poeziji* (2018). Pisanje o hiperboli u pjesničkom jeziku Darije Žilić predmnijevalo je poetičke i stilske postavke. Što se poetičkih postavki tiče, donesen je zaključak da hiperbola nagriža stvarnosnu poetsku paradigmu donoseći mogućnost njezine konotativizacije i općenito shvaćeno poetizacije, a u stilskom smislu prosljeđena je lingvostilistička procedura hiperbole kao kumulacije s njezinim pripadnim podvrstama i hiperboličkog diskursa. Navedeno konferencijsko izlaganje dotaklo je neka općenita pitanja poetske hiperbole, prije svega njezinu retoričku i poetičku konceptualizaciju i stvaranja određenog mosta između tih dviju paradigmi, te lingvostilističku narav njezine pojavnosti. Kroz semantičku rešetku iznjedrene su neke mogućnosti analize poetske hiperbole, one kao dvočlane i tročlane sintagmatske metafore i poetske rečenice.

Daljnja promišljanja o ovoj problematici, čitanje literature, učestala kritika poezije, rad na drugim znanstvenim temama donijeli su neke cjelovitije zaključke o poetskoj hiperboli koje izlažem u ovoj knjizi. To su povijest istraživanja hiperbole kao figure kroz retoričku, leksikonsku, općestilističku, specijaliziranu stilističku i književnoteorijsku literaturu, izlaganje mogućeg modela poetske hiperbole, ispitivanje polja djelovanja hiperbole kao stilske, poetičke, žanrovske i autopoeitičke kategorije. Pogled na povijest istraživanja podrazumijeva usvajanje spoznaja o poetskoj hiperboli kao i kritičko motrenje pojedinih aspekata. To su prije svega singularnosti njezinih prvotnih definiranja u antičkoj retorici. Tim se singularnostima suprotstavljamo sadašnjim semantičkim i stilskim dosezima dajući mogućnost drukčijeg gledanja na hiperbolu kao kategoriju. Njezini stilski javni oblici povezuju se s dvočlanim i višečlanim sintagmatskim metaforama, metaforičkom poetskom rečenicom, kumulacijom, ulomkom pjesničkog teksta (koji tehnički nazivamo poememom što će biti kasnije objašnjeno) i tekstom pjesme. Poetička, žanrovska i autopoeitička realizacija predstavljaju iz-

vjesna konceptualna proširenja poetske hiperbole. Njihove su zasade ekspresionistička poezija, tradicionalna ljubavna poezija i poezija Antuna Branka Šimića. U njima se poetska hiperbola pokazuje kao generički konstituent što se tiče poetičke tvorbe, žanrotvornog definiranja i autorske legitimacije pjesničkog jezika.

Jedino što smatram iznevjerenjem zamišljene bibliotečne cjeline pisanje je o poetskoj, a ne o hiperboli *per se*. Razlog tomu nedovoljno je saznanja o hiperboli u drugim općim i specijaliziranim diskursima te stručna usmjerenost na stilistiku poetskog diskursa.

Hvala mojim recenzentima, akademiku Krešimiru Bagiću i prof. emmeritusu Branku Tošoviću, na strpljivom i minucioznom čitanju knjige te hvalevrijednim uputama za njezino poboljšanje.

Na kraju uvoda ostaje jedino pitanje odakle zanimanje za hiperbolu. Možda je riječ o tome da su se ideje izrojile iz raznih promišljanja i dotakle samo jednu figuru i s njom povezanu parcijalnu problematiku, a možda i jer sam sam sklon hiperboli u govoru i pismu. Moje već uhodane manirizacije znanstvenog i kritičkog diskursa pretpostavljaju strpljivog čitatelja i recepcijski besmisleni smisao za pretjerane zalihosti, a govor u svakodnevici možemo oteretiti od hiperboličkog značenja kad bi misaoni registar zasjenio emotivni. Bar na trenutak!

Kako su nepredviđene okolnosti česta životna nužnost, u trenutku kad je knjiga bila u prijelomu, dogodila se strašna tragedija pogibije žrtava u Novom Sadu zbog pada nadstrešnice na željezničkom kolodvoru. Knjiga u prijelomu u Novom Sadu. Dok su se nesmetano vodile online rasprave i uređivanje knjige, strašna me tragedija još jednom podsjetila na krhkost ljudskog bivanja na zemlji i neznanje o trenutku nestajanja. Stoga, knjigu posvećujem nevinim žrtvama te strašne pogibije s mišlju o njihovu pokoju na nekom drugom svijetu.